

Koulutus Arkistontarkastaja Simo Kalke oli asiantuntijana terveydenhuollon tietoaaineiston käsittelyä suunnittelevan Tertia-työryhmän kokouksissa sekä osallistui PTS-seminaariin ja jatkuvan sairauskertomusjärjestelmän tiedotuspäiville.

Arkistonhoitaja Teemu Aalto oli opetusministeriön kustantamana kansainvälisen arkistoneuvoston CIA:n mikrofilmijaoston kurseilla Kööpenhaminassa. Hän toimi myös ao. jaoston Suomen kirjeenvaihtajana ja oli kaupunginhallituksen asettaman mikrofilamustoimikunnan sihteeri.

Henkilöasiainkeskuksen kurseja suoritettiin seuraavasti: johdon seminaarin yksi, kunnallishallinnon kurssin kolme, toimistotekniikan kurssin yksi, konekirjoituksen jatkokurssin yksi, sekä yleisöpalvelukurssin yksi henkilö. Edelleen oli Kodak Oy:n järjestämässä mikrofilmiseminaarissa osanottaja, joka myös suoritti yritys- ja laitoskirjastojen henkilökunnan kurssin.

Kaupunginarkiston kriisiaikaiseen toimintavalmiuteen kuuluvaa neljä henkilöä suoritti virasto- ja laitossuojelun peruskurssin ensiapuosan ja yksi palo- ja pelastusosan.

Arkistonhoidon valvonta ja ohjaus

Valvonta Valvonta siihen liittyvine osatehtävineen muodosti pääosan kaupunginarkiston toiminnasta. Valvonnan piiriin kuului virastojen ja laitosten omassa hallinnassa oleva tietoaaineisto. Tarkastustoiminta jakautui varsinaisiin tarkastuksiin, neuvontakäynteihin ja työnohjaukseen sekä virastojen ja laitosten arkistotilan ja -kalusteiden hankinnan ja käytön seuraamiseen. Tarkastustoiminnasta vastasi viisi tarkastajaa, joiden tarkastuspiiriin kuului 12-15 hallintokuntaa, joissa kussakin on useita arkistonmuodostajia. Tarkastusten osuus oli n. 60 % tarkastajien työajasta, muun ajan jakautuessa valvontaan kuuluvan koulutuksen sekä kaupunginarkistossa olevan tietoaaineiston säilytykseen ja käytönpalveluun liittyvien tehtävien kesken.

Kertomusvuonna pystyttiin vuotuisesta tarkastusten kokonaistarpeesta tyydyttämään vain n. 40 %, vaikka toistuvii neuvontakäynteihin ja ohjaukseen käytettiin kahta arkistojärjestäjää. Ilmeistä on, että tarkastusvajaus on jatkuvaa, sillä henkilöstösuunnitelmiin sisältyviä apulaistarkastajan toimia ei ole KTS:n tarkastusvaiheessa hyväksytty. Samanaikaisesti on 2-3 arkistojärjestäjää pidettävä järjestämistehtävissä niiden hallintokuntien arkistoissa, joissa ei ole päteviä arkistonhoitajia.

Tarkastusjaksojen pitenemisestä huolimatta kaupunginarkisto pitää edelleen tärkeänä seurata kiinteästi virastojen ja laitosten tietoaaineiston arkistointia sekä järjestämiskaavojen ja niihin liittyvien hävittämissuunnitelmien laatimista olemalla jatkuvasti yhteydessä virastoarkistonhoitajiin. Vain näin menetellen voidaan estää samaa tai samanlaatuista tietoa sisältävän aineiston tarpeeton kasaantuminen lähes kaikkien kaupungin viranomaisten arkistoihin.

Yleisinventointi Erikoisesti on mainittava kaikkien suomenkielisten kansakoulujen arkistojen yleisinventointi, joka suoritettiin viime syksyn kuluessa. Tarkastuksen tuloksena laadittiin koulujen arkistojen järjestämiskaava ja hävittämissuunnitelma. Järjestäminen ja seulonta on suoritettava loppuun ennen peruskouluun siirtymistä, koska kaikkien koulujen arkistot päätetään tässä yhteydessä ja siirretään kaupunginarkistoon. Suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen kanslioiden ja koulujen asiakirjojen kokonaismäärä on n. 1 400 hyllymetriä. Muodostuvan tietoaaineiston arkistoinnin yhtenäistämiseksi ja käsittelyn helpottamiseksi alettiin kansakoulujen kansliolle laatia asiaryhmytykseen perustuvaa diaariointijärjestelmän mallia, joka otettaisiin käyttöön jo ennen peruskouluun siirtymistä.

Arkistotarkastukset Arkistotarkastus suoritettiin kaasulaitoksen, kaupunginkirjaston, musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin toimiston, ruotsinkielisten kansakoulujen kanslian, tilastotoimiston, urheilu- ja ulkooluviraston sekä väestönsuojelukeskuksen arkistoissa. Kaupungin 57 suomenkielisestä kansakoulusta tarkastettiin ja inventoitiin 44 toimivan koulun kaikki asiakirjat sekä lisäksi lakkautettiin Kylänevän, Ruskeasuon ja Hiihtäjätien koulujen arkistot. Koulujen vastaaville arkistonhoitajille laadittiin yksityiskohtaiset asiakirjojen järjestämis- ja luettelointiohjeet, jotka monistettuna jaetaan kaikille kouluille järjestämistyön jouduttamiseksi.

Kaupunginarkiston ao. tarkastajat laativat hävittämissuunnitelmat kaupunginkirjaston, kaupunginviskaalinviraston, metron, palolaitoksen ja ruotsinkielisten kansakoulujen kanslian asiakirjoille, koska näissä ei ole arkistonhoitajaa, joka tehtävän suorittaisi. Sähkölaitoksen 3 000 hyllymetriä laajan, useita arkistonmuodostajia käsittävän arkistokokonaisuuden järjestämiskaavat ja hävittämissuunnitelmat saatiin parivuotisen työn tuloksena lopullisesti vahvistetuksi.

Terveydenhuollon asiakirja-aineiston osalta ei voitu rajoittaa määrääikaistarkastuksiin kuten muualla, vaan potilaskohtaisen aineiston kasvua on seurattava jatkuvasti, jotta voidaan nopeasti suorittaa tarpeelliset asiakirjasiirrot sairaaloista keskusarkistoon. Etualalla olivat kertomusvuonna Aurooran, Hesperian, Kivelän ja Marian sairaalat sekä terveydenhoitovirasto, jonka toimitilojen vaihdon yhteydessä jouduttiin ratkaisemaan useita asiakirjojen säilytykseen liittyviä peruskysymyksiä.

Kaupunginarkistossa järjestettiin ja luetteloiitiin seuraavien viranomaisten arkistot: ammattientarkastustoimisto, asuntojentarkastustoimisto, Haagan kauppalan taksoitus- ja tutkijalautakunnat, Kulosaaren taksoitus- ja tutkijalautakunnat sekä Oulunkylän kunnan taksoitus- ja tutkijalautakunnat, kunnallisten vaalien lautakunta, valtiollisten vaalien lautakunta, Kulosaaren suomalainen kansakoulu sekä Yrjö Harvian ja Ragnar Rosénin yksityiskokoelmat.

Järjestäminen ja luettelointi

Virastot ja laitokset ovat asiakirjasiirtojensa yhteydessä luovuttaneet kaupunginarkistoon suuria karttoja ja rakennuspiirustuksia, joista osa on luonnosasteelle jääneitä. Pari vuotta jatkuneen koko piirustusaineiston uudelleenjärjestelyn viime vaiheena aloitettiin kertomusvuoden lopulla tämän sekalaisluonteisen aineiston läpikäynti ja erottelu, jota ei kuitenkaan saatu loppuun suoritetuksi.

Toiminta keskusarkistona ja tutkimuslaitoksena

Kaupunginarkiston säilytystiloihin Kallion virastotalossa siirsivät asiakirjojaan elokuvatoimikunta, huoltovirasto, kaasulaitos, kaupunginkanslia, kiinteistöviraston kaupunkimittaosasto, palkkalautakunnan toimisto, päiväkotit Onnela, raastuvanoikeus, rakennustarkastusvirasto, rakennusvirasto, ruotsinkielisten kansakoulujen kanslia, terveydenhoitovirasto ja verovirasto sekä työnsä päättäneet mikrofilmaustoimikunta, päivähoitotoimikunta II, taksikomitea ja työturvallisuustoimikunta.

Asiakirjasiirrot

Terveydenhuollon arkisto-osastoon Nilsiänk. 6 otettiin vastaan potilaskohtaista asiakirja-aineistoa kaupungin eri sairaaloilta sekä terveydenhoitoviraston alaisilta arkistonmuodostajilta.

Kertomusvuoden aikana keskusarkistoon vastaanotettujen asiakirjojen kokonaismäärä nousi 882 hyllymetriin, josta määrästä potilaskohtaisen aineiston osuus oli 532 hyllymetriä. Seulonta- ja järjestelytoimenpiteiden ansiosta saatiin viimeksimainitun aineiston kokonaismäärä (3 320 hm) supistettuna 171 hyllymetrillä, joten potilaskohtaisen aineiston vuotuinen nettokasvu oli 364 hyllymetriä. Nettolisäys on kuitenkin suurempi kuin viimeksi laaditussa PTS-suunnitelmassa on oletettu. Suurimpana syynä tähän poikkeamaan on terveydenhoitoviraston omien arkistotilojen riittämättömyys lähinnä terveyskeskusten osalta.

Ei-julkisen asiakirja-aineiston hävittämisen helpottamiseksi kaupunginarkistolle hankittiin Tarnator-niminen asiakirjahävittäjä. Laite on sijoitettu Kallion virastotaloon, jossa se on kaikkien virastojen ja laitosten käytettävissä.

Korjaustoiminta keskittyi pääasiallisesti edelleen maistraatin arkistoon kuuluvien, historiallisten rakennuspiirustusten konservointiin. Vuoden aikana korjattiin 260 asiakirjaa, joista karttoja ja piirustuksia oli 218 kappaletta. Muut asiakirjat olivat viottuneita maistraatin ja raastuvanoikeuden pöytäkirjalehtiä. Kaupunginvaltuuston 100-vuotis juhlanäyttelyä valmisteltaessa kaikki sinne esille tulevat piirustukset ja asemakaavat tarkastettiin ja suoritettiin tarpeelliset korjaukset. Kaupunginarkiston konservaattori kehysti seinille kiinnitettävät piirustukset, mikä osaltaan lisäsi näyttelyn yhtenäistä kokonaisvaikutelmaa.

Asiakirjojen korjaus ja sitomistoiminta

**Käyttö-
palvelu**

Tutkija- ja muiden asiakaskäyntien kokonaismäärä pysyi lähes muuttumattomana edelliseen vuoteen verrattuna. Koska kaupunginarkisto ei ole varsinainen tutkimuslaitos, olivat tutkijakäynnit jaksottaisia ja eri kuukausien kävijämäärien kesken oli suuria eroja. Tutkijasalin piiriin liittyvä työ on jatkuvasti lisääntynyt, sillä esille otettujen asiakirjojen määrä kasvoi 78.5 % ed. v.teen verrattuna.

Sama suuntaus oli havaittavissa virastoille ja laitoksille toimitetuissa asiakirjalainoissa. Pelkästään terveydenhuoltoon kuuluvien asiakirjojen kokonaislainaus lisääntyi 57.7 %. Kasvu oli huomattavin röntgenkuvien osalta, joiden vuotuinen lainausten määrä kasvoi 122.6 %. Tämä johtuu lähinnä siitä, että laitokset luovuttivat terveydenhuollon arkistoon runsaasti 1970-luvulta olevaa potilasasiakirja-aineistoa.

Kaupunginarkiston käyttöpalvelutilasto v. 1974

	Keskus- arkisto, virasto- talo	Terveyden- huollon- arkisto Nilsiank. 6	Yhteensä
Tutkijoita varten esille otetut asiakirjat	6 052	- 2)	6 052
Annetut asiakirjalainat	423	5 213	5 636
Tehdyt selvitykset	274	968	1 242
Annetut toimituskirjat	71	-	71
Annetut kopiot	1 100	-	1 100
Tutkijakäynnit	862 ¹⁾	56	918

1) 5 ulkomaalaista

2) sisältyvät asiakirjalainoihin

Kirjasto

Kaupunginarkiston kirjaston nidosluku lisääntyi vuoden aikana 793 yksiköllä. Pääosa kirjoista saatiin lahjoituksina aikaisempien vaihtosuhteiden perusteella. Myös useat liikelaitokset sekä yksityiset henkilöt lahjoittivat julkaisuja kaupunginarkiston kirjastoon.

Opetustoiminta

Kaupunginarkiston henkilökunta osallistui aikaisemman käytännön mukaisesti henkilöasiainkeskuksen koulutustoimintaan luennoimalla tietoaineiston käsittelystä ja hoidosta toimistotekniikan kursseilla ja toimistokoulussa sekä virastojen ja laitosten järjestämissä koulutustilaisuuksissa. Samoin jatkui koulutusyhteistyö valtionarkiston kanssa sekä kesäyliopistojen yhteydessä että valtionarkistossa pidettyjen luentojen muodossa.

Kertomusvuonna ei järjestetty toimistohenkilökunnalle tarkoitettuja arkistoalan yleiskursseja.

Lukuisten kaupunginarkistoon tehtyjen tutustumiskäyntien aikana pyrittiin osanottajille laitoksen tilaisittelyn ohessa selostamaan myös arkistotoimen keskeisiä järjestämis- ja hoitoperiaatteita.

Arkistoalan erikoiskoulutusta annettiin kuudelle virastoarkistonhoitajan tehtävissä toimivalle henkilölle. Heistä neljä suoritti arkistokurssin kokonaisuudessaan.

Talous**Tulot**

Kaupunginarkiston tulot olivat 1 425 mk, joista 401 mk oli sairausvakuutustoimistolta saatuja päiväraha- ja sosiaalivakuutusmaksukorvauksia, 58 mk Kansaneläkelaitokselta työterveydenhuollon korvauksia sekä 966 mk annetuista toimituskirjoista perittyjä lunastusmaksuja.